

صفرین ایرمبسی، امام حسین (ع) و وفالی کؤمکلرین شهادتیندن 40 گون سونرا «اربعین» گونونه معروفدور. بعضی روایتلرده بو گونون عزیزلنمه سینه اشاره اولوب. امام حسن عسکریندن (ع) نقل اولان بیر روایتده اربعین زیارتی مؤمن انسنین نشانلریندن ساییلیب. بو حدیثده امام (ع) بویورور: «مؤمن انسانین علامتی بنشدیر: گنجه گوندوزده 51 رکعت نماز قیلماق (17 رکعت واجب و 34 رکعت مستحب). 2. ساغ اله اوزوک سالماق. 3. آنلی تورپاغا سورتماق. 4. نمازلاردا ی اوجا سسله دنماق. 5. اربعین زیارتی.» [1]

شیخ طوسی نین امام صادق (ع) نقل ائله دیغی [2] بو زیارتده چوخ ارزشلی سؤزلر وار. بو زیارتین بیر قسمتینده امام حسین (ع) قیام هدفینی رسول اکرمین (ص) هدفی تانیتریر. «و بذل مهجته فیک لیستنقد عبادک من الجهالة و حیره الضلالة» [3] امام حسین بنده لری جهالت و ضلالتدن قورتارماق اوچون جانینی وئردی.

تاریخی منبعلرده اربعین داها چوخ ایکی جریانا اشاره ائلیر:

1- اسیرلرین شامدان مدینه یه قایتماق تاریخی. [4]

2- جابر بن عبدالله انصاری نین امام حسین (ع) مزارینی زیارت ائله دیغی گون. [5]

اما اسیرلرین محض بو گونده کربلا یه چاتماقلاریندا جدی تردید وار.

شیخ مفید مسار الشیعه کتابیندا یازیر: «اربعین گونو اهل بیتین (ع) شامدان مدینه یه قاییتدیقلاری گوندور و هابئله جابر بن عبدالله انصاری نین امام حسینین زیارتی اوچون کربلا یه داخل اولدوغو گوندور.» [6]

شیخ طوسی مصباح المتهدکتابیندا [7] و ابن اعثم الفتوح کتابیندا دا [8] همان سؤزو یازیلار.

شیخ مفیدین یازدیغیندان اربعین گونونو اسیرلرین شامدان مدینه مقصدینه خارج اولدوقلارینی بیلیریک، مدینه یه چاتدیقلاری گون یوخ. [9] سید بن طاوس لهوف کتابیندا اربعین گونونو اسیرلرین شامدان کربلا یه خارج اولدوقلاری گونو ذکر ائدیر. او یازیر: «کربلا اسیرلری شامدان عراقا طرف قایداندا کروان باشینا دئدیله: «بیزی کربلا یه آپار». بونا گوره اولار امام حسین (ع) شهید اولدوغو یئر گلدیله. سونرا اوردا عزادارلیق ائله دیله . . .» [10] «ابن نما حلی» ده اربعین گونونو اسیرلرین شامدان کربلا یه قاییتدیقلاری و جابر و بیر عدّه بنی هاشم اینن گوروشدوقلاری گونو بیلیر. [11]

اما لهوف کتابی بو روایتده سند ارائه ائله میر. شیخ عباس قمی ده اسیرلرین بیرنجی اربعینده کربلا یه چاتا بیلماقلارینی بعید بیلیر. [12]

جابر بن عبدالله انصاری و اربعین گونونده امام حسین (ع) زیارتی:

اما جابر بن عبدالله انصاری نین هجرتین 61-جی ایلینده کربلا یه چاتماسیندا تاریخی منبعلر آراسیندا چوخ اختلاف یوخدور. شیخ طوسی یازیر: « اربعین گونو رسول الله صحابه سی اولان جابر بن عبدالله انصاری نین امام حسین (ع) مزارینی مقصدی اینن مدینه دن کربلا یه گلدیغی گوندور. او، شریف قبرین بیرنجی زیارتچیسی ایدی. امام حسینین زیارتی بوگون مستحیدیر و اربعین زیارتی ائله بودور. [13]

شیخ طوسی عبارتینین ظاهری جابری مدینه دن زیارتی مقصدی اینن حرکت ائله مه سی و صفرین 20-سینده کربلا یه داخل اولماسیدیر. نه اینیکی او تصادف اوزوندن شهادتدن 40 گون سونرا اورا چاتسین. چونکی اهل بیتین کوفه یه چاتماسیندان سونرا، ابن زیاد، عبدالملک بن الحارث السلمی نی امامین و کؤمکلرین شهادتینی مدینه والیسی عمرو بن سعید بن عاص اموی یه خبر وئرمقدان اؤترو عراقدان شاما گؤندردی. عبدالملک گؤزله مه دن مدینه یه گئدیپ امامین شهادت خبرینی رسمی شکله مدینه والیسینه ابلاغ ائله دی. بئله اولاندا اوللا بیلر جابر بن عبدالله انصاری امامین شهادتیندن خبردار اولماق همان مدینه دن حرکت ائتمیش اولسون و امامین اربعینده زیارت سنتی اونون الی اینن تأسیس اولونسون. [14] همان جابر اینن بیرلیقدن کربلا یه داخل اولان شخص عطیه بن سعد عوفی کوفی ایدی. عطیه نین آدینی حضرت علی (ع) اونا قویموشدو.

بشاره المصطفی کتابیندا بئله گلیب: جابر بن عبدالله انصاری اینن بیرلیقدن امام حسین (ع) قبرینی زیارت مقصدی اینن کربلا یه داخل اولدوق. جابر فرات شریعه سینه طرف گئتدی. غسل ائدیپ یاخجی پالتارلار گئیدی . . . سونرا مطهر قبره طرف یوللانیدی.

جابر هر آدیمیندا الله ذکرى دئییردی. قبره یاخینلاشدیق. او منه دئدی: «منه قبره چاتدیر». [15] من اونون الینی قیرین اوستونه قویدوم. جابر قیرین اوستونه دوشوب غش ائلهدی. اونون اوزونه بیر آز سو سپدیم. اوزونه گلندن سونرا اوج دفعه یا حسین دئدی. سونرا دئدی: ائی حسین نیه منیم جوابیمی وئرمیرسن؟ سونرا اوزونه دئدی: بوغازینین دامارلارینی کسیدقلاری حالدا و باشین اینان بدن آراسیندا فاصله دوشدوغو حالدا نجه جواب وئره بیلرسن. سنین خاتم النبیین و سید المؤمنین اوغلو اولدوغونو . . . و کساء اهلی نین بئشینجیسی اولدوغونو . . . شهادت وئریرم. اللهین سلام و صلواتی سنه اولسون. سونرا امام حسینین (ع) قبری اطرافینا حرکت ائدیب دئدی: السلام علیکم اینها الارواح التي حلت بفناء الحسين... اشهد انکم اقمتم الصلاة و اتیتم الزکاة و امرتم بالمعروف و نهیتم عن المنکر ... [16]

[1]. محمد بن محمد بن نعمان؛ المزار، قم، مدرسه الامام الیهادی، بیرینجی چاپ، ص 53 و طوسی، محمد بن حسن؛ تهذیب الاحکام، بی جا، دار الکتب الاسلامیه، 1365، دوردونجو چاپ، ج 6، ص 52 و نیشابوری، ابن فتال؛ روضه الواعظین، قم، منشورات الرضی، بی تا، ص 195.

[2]. طوسی، محمد بن حسن؛ مصباح المتهدد، بیروت موسسه الفقه الشیعه، 1411، ص 788 و طوسی، محمد بن حسن؛ تهذیب الاحکام، قباقلکی، ج 6، ص 113 و سید بن طاووس؛ اقبال الاعمال، بی جا، مکتب الاعلام الاسلامی، 1416، بیرینجی چاپ، ج 3، ص 100-101.

[3]. طوسی، محمد بن حسن؛ مصباح المتهدد، قباقلکی، ص 788 و طوسی، محمد بن حسن؛ تهذیب الاحکام، پیشین، ج 6، ص 113 و سید بن طاووس؛ اقبال الاعمال، قباقلکی، ج 3، ص 101.

[4]. محمد بن محمد بن نعمان؛ مسار الشیعه، بیروت، دار المفید، 1414 ایکینجی چاپ، ص 46 و طوسی، محمد بن حسن؛ قباقلکی ص 787 و ابن اعثم کوفی، احمد؛ الفتوح، ترجمه محمد بن احمد مستوفی هروی، تهران، آموزش و انقلاب اسلامی نشریات، 1372، ص 916.

[5]. محمد بن محمد بن نعمان؛ مسار الشیعه، قباقلکی، ص 46 و طوسی، محمد بن حسن؛ قباقلکی، ص 787 و ابن اعثم کوفی، قباقلکی، ص 916.

[6]. محمد بن محمد بن نعمان؛ مسار الشیعه، قباقلکی، ص 46.

[7]. طوسی، محمد بن حسن؛ قباقلکی، ص 787.

[8]. ابن اعثم کوفی، قباقلکی، ص 916.

[9]. النوری، میرزا حسین؛ لؤلؤ و المرجان، تهران، فراهانی، 1364، ص 154.

[10]. حسینی، سید بن طاووس؛ اللهوف فی قتلی الطفوف، بی جا، مهر، 1417، ص 114.

[11]. حلی، ابن نما؛ مثیر الاحزان، نجف، مطبعه الحیدریه، 1369، ص 86.

[12]. قمی، شیخ عباس؛ منتهی الامال، بی جا، مطبوعاتی حسینی، 1370، ج 1، ص 525.

[13]. طوسی، محمد بن حسن؛ قباقلکی، ص 230-231.

[14]. آیتی، محمد ابراهیم؛ عاشورا تاریخی نین تحقیقی، ص 230-231.

[15]. منبعلردن جابرین گوزلری نین گورمه دیگی بللی اولور. مجلسی؛ بحار الانوار، بیروت، موسسه الوفا، 1403، ج 65، ص 131 و امین، سید محسن؛ لواعیج الاشجان، بی جا، مکتبه بصیرتی، بی تا، ص 240.

[16]. طبری، محمد بن علی؛ بشاره المصطفی، قم موسسه النشر الاسلامی، 1420، بیرینجی چاپ، ص 126 و امین، سید محسن؛ قباقلکی، ص 240 و مجلسی؛ قباقلکی، ج 65، ص 130-131 و ج 98، ص 196.